

својине, иде се на укидање монопола државне својине и преживелог државног управљања привредом и увођење тржишне привреде засноване на слободном деловању тржишних закона и ширем отварању и повезивању са страним капиталом. У политичкој сфери осуда једнопартијског система и комунистичке диктатуре (монопола комунистичке партије) је водила признавању политичког плурализма и увођењу вишестраначког система, што је био услов за прелазак на парламентарну демократију. То је имало да омогући напредак у смислу демократизације тих друштава и њиховог политичког живота и стварања слободне политичке утакмице у којој се пласирају разне политичке идеје и погледи. Демократизација политичког система и живота коју је омогућило укидање идеолошког и политичког монопола (оличеног у водећој улози једне партије), јачање слободе штампе и гарантовање основних политичких права и слобода грађана је била претпоставка и првих слободних и вишестраначких избора у овим земљама након скоро педесетогодишње једнопартијске диктатуре. Из таквих слободних избора је произашао другачији (некомунистички) политички амбијент у коме је промењен однос политичких снага и омогућена превласт оних политичких партија и групација које су се определиле ка слободном и демократском (парламентарном) свету. Поред економских и политичких промена, дубоке трансформације погађају и саму постсоцијалистичку државну организацију или, боље рећи, дотадашњи владајући модел (скупштинске) организације власти. Уместо овешталог принципа, концепције јединства власти, прелази се на принцип и концепцију поделе и равнотеже власти у духу Монтескијевог учења. У примени, разради овог принципа неке државе су се определиле за парламентарни систем (Бугарска, Мађарска, Чешка и Словачка) док се друге опредељују за систем у коме има значајних елемената председничког система (Румунија, Пољска, Русија). Утицај председничког система се види у решењу по коме се њихови председници бирају непосредно од грађана а поред тога јачање њиховог ауторитета је било и последица њихових све ширих и важнијих овлашћења. Уместо чисто репрезентативних функција, захваљујући демократском легитимитету, председник добија јака овлашћења и према парламенту и влади. Он је сада ефективни носилац извршне власти с правом распуштања парламента а смањује се и број његових аката за које је потребан премапотпис владе (надлежног министра) или се негде такво решење потпуно искључује као што је случај са Уставом републике Србије од 1990.

Ван поменутих процеса распада социјалистичких држава и уставности